

גליון
באר
הכרשה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

כי תשא

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
ובן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימייל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1660 45th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
כל הזכויות שמורות להמכון © 2023

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד ההלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת כי תשא

- ב..... תשא את ראש - להגביה את הראש ע"י האמונה
- ד..... וראית את אחורי - סוף דבר יתגלה כי הכל היה לטובתו
- ה..... לא ימיש מתוך האהל - להמשיך מבלי להתפעל מנפילות
- יא..... גם מחר - המשכת שפע ימי הפורים לכל השנה
- טו..... פרשת פרה - טהרת הפרה בזמן הזה על ידי קריאת הפרשה
- טז..... זאת חוקת התורה - אין טהרה כתורה

פרשת כי תשא - פרה

זהו 'כי תשא את ראש בני ישראל' העיקר להגביה הראש והמוח לפקודי ה', וממילא אף שהגוף עוסק בפרנסה גופא בטר רישא גרירא, עב"ל^ב.

ובן ביאר הרה"ק מקאצק זי"ע (שש"ק רפט) בקרא (תהלים קכח ב) 'יגיע כפיך כי תאכל', כי בדווקא אמר יגיע כפיך ולא יגיע ראשך, לומר, שאף שפעמים ועל האדם להתעסק בפועל ידיו, לצורך פרנסתו או לשאר עניינים, מכל מקום יראה לעסוק בהם רק בידיו, ואילו ראשו ומחשבתו לא ישקעו יחד עם ידיו בפועל הגשמי^ד.

תשא את ראש - להגביה את הראש ע"י האמונה בפרשתן (ל יב), 'כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם'^א. ביאר בה הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע וז"ל. הנה 'תשא' לשון הגבהה הוא. ויש לרמוז, למשל, הטובע בים - כל זמן שראשו מבחוץ ואינו משוקע בתוך הים לא יזיק לו. כמו כן ייאמר גבי 'פרנסתו של אדם' אשר נמשלו לים (כדאיתא קשין מוונותיו של אדם כקריעת ים סוף, פסחים קיח.), הדאגות וזרדת הפרנסה הם גלי (אותו) הים, והעיקר לשמור ולהגביה את ראשו - שהראש לא יהיה משוקע בתוך גלי הים.

א. כה אמר הרה"ק ה'לב שמחה' זי"ע (תשא תשמ"ד, וכן איתא מעוד צדיקים) שהרי איתא במדרש (תנחומא ג) 'אמר משה לפני הקב"ה, רבש"ע משאני מת אין אני נזכר, אמר לו הקב"ה, חייך כשם שאתה עומד עכשיו ונותן להם פרשת שקלים ואתה זוקף את ראשך, כך בכל שנה ושנה שקוראין אותה לפני, כאילו אתה עומד שם באותה שעה וזוקף את ראשך, ומחדש, שקאי הן על קריאת פרשת שקלים הן על קריאת פרשת כי תשא.

ב. הרה"ק רבי חיים מקראסנא זי"ע היה יושב יומם ולילה סגור ומסוגר בחדרו על התורה ועל העבודה וכמעט שלא היה יוצא אל המון העם. פעם הגיע לעיר קראסנא גוי מומחה, שהיה עושה 'חכמות' שונות ומשונות, ואחד מהם שקשר חבל דק מגדות הנהר אל עבר האחר, והיה מהלך ופוסע על החבל ועובר מעל הנהר כולו כמהלך על היבשה בשלווה ובביטחה. ויקהלו כל העם בני העיר לראות את המחזה הנורא הזה, ואף הרה"ק רבי חיים יצא אל עבר הנהר לראות את המחזה הנורא, ויפלא העם מדוע יצא הצדיק הקדוש מד' אמותיו של קדושה וטהרה לראות המחזה, אחר גמר המחזה פנה הרה"ק לשוב אל ביתו, בהיותם בדרך שאלו המשמש - ילמדנו רבינו על מה ולמה ראה הרבי להגיע הנה לצפות באותו ערל המהלך מעל הנהר וכפסע בינו לבין המוות. ויענהו הרבי ראה נא, גוי זה מהלך ומסכן את נפשו עבור פרנסתו, אך מכל מקום באותה שעה שהוא מהלך על גבי החבל, אינו מעלה בדעתו מאומה מענייני הפרנסה, אלא כל מעייניו ומחשבותיו שקועים אך ורק בפסיעותיו ובחוט הדק אשר הוא עובר עליו, שהרי אם יסיח דעתו אף לרגע כמימרא לחשוב על פרנסתו וכדו', מיד ימעד ויצנח לתוך הנהר (וכבר לא יצטרך לפרנסה...). כמו כן יש לנו ללמוד מהאי גברא דאף כשיוצאים אנו על הפרנסה ועל הכלכלה, וכל חד וחד טרוד מבוקר עד ערב להביא טרף לביתו, מכל מקום צריכים אנו לדעת שבעת העיסוק בפרנסה אין לנו לתלות את מחשבתנו ודעתנו כי אם באל-עליון (שאין הפרנסה תוצאת ההשתדלות), שאם לא כן מיד ניפול ח"ו למחשבות פיגול באמונה, ואין לנו כי אם לקשר את מוחנו ולבנו באבינו שבשמים, כי ממנו תבוא לנו הפרנסה בריווח ובנקל.

ככהאי גוונא פירש הרה"ק מסאטמאר זי"ע את המשנה (אבות ב ב) 'יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ', שלא נקטו יפה דרך ארץ עם ת"ת, להורות לן, שיפה ה'תלמוד תורה' הנלמד בשעה שעוסק ב'דרך ארץ' - במלאכתו ועסק פרנסתו - כי אינו שקוע ב'דרך ארץ' עד שאי אפשר לו לחשוב בענין אחר באותו זמן, ולא להיפך ח"ו 'דרך ארץ עם ת"ת' - שעוסק בדרך ארץ גם בשעת לימוד התורה.

ג. הנה מצינו בחז"ל (שבת יד.) שגזרו 'טומאת ידיים' לגבי כמה עניינים, גם בכל עת נצטוונו לטהר עצמינו ע"י נטילת ידיים במים, ויש מקום לבאר מדוע נוטלים את דווקא את הידיים ולא את הראש או כל איבר אחר. וידוע ביאורו, כי אכן, ב'ידיים' תלויה עיקר טהרת וטומאת האדם, כי במה שהוא מחשב כוחי ועוצם 'ידי' עשה לי את החיל הזה. ומעשי ידיו להתפאר הם מפרנסים אותו וממציאים לו כל צרכיו - מחשבות הללו מטמאות אותו ועליו ל'טיטול

אינו רואה מסביבו אלא 'הרי חושך' - הררי דאגות והסתרות, ובכל עת ועונה הוא דואג 'כל משברך ונליך עלי עברו' - ושואל 'אימתי קאתי' - מתי יבוא השידוך המיוחל, הפרנסה החסרה, הרפואה למחלתו, מתי כבר יזכה לראות נחת... מתי יגיעו השלום והשלווה לשרור במעונו, וכמעט שהוא שוקע ראשו ורובו בחושך זה. מהי עצתו כי תשא את ראש - להנביא את ראשו ודעתו, לדעת שכל זה אינו בא אלא מחמת בלבול ומשטוש האמונה שלימה שהכל משמים הן הטובה הן הנראה לנו כהיפך הטובה, וכשכיר שהקב"ה הוא עשה ועושה לי כל צרכי כפי הנצרך לכל אחד ואחד, אזי ב'נשיאת ראש' זו בחיזוק האמונה תתיישב דעתו של אדם, ולעולם לא יאבד צלילות דעתו, ולא ירדוף אחר הישועה מתוך בהלה, וכל הנהגתו תהיה במתינות ובדרכי נועם¹.

אמנם למעלה זו - שישאר ראשו צף מעל פני המים יגיע רק על ידי האמונה שהקב"ה הוא הון ומפרנס לכל, וכמו שכתב ה'פלא יועץ' (ערך קנאה) וז"ל. שיאמין באמונה שלמה שאין אדם נוגע במה שמוכן לחברו, ואפילו אם היה הוא יחיד בעולם לא יערף להרוויח יותר ממה שגזור עליו. ואם יתוספו סוחרים כמותו לאלפים ולרבבות, לא יחסר ממה שקצוב לו, עכ"ל. אז יבין שלא יתן לו ולא יוסיף לו אם יצרף את ראשו ומוחו ליגיע כפיו, כי כל הנקצב לו ממילא בוא יבוא אליו בכל אופן.

ובאמת, אין הדברים אמורים רק לעניין הפרנסהאלא בכל ענין, כי מי שאינו חי באמונה בה', וח"ו אין בטחונו חזק כראוי, אזי כל ימיו צער ומכאובים, כי

ולרחוץ ידיו ממחשבות אוון אלו. לאידך, 'ידיים' הללו הם עיקר טהרתו - כשיכיר שלא ידיו הביאו לו פרנסתו אלא הכל בידי שמים לזה טהור טהור ייקרא... (עי' שבט מיהודה להרה"ק מהר"א איגר, פר' תצוה תרס"ז. ודרשות מהר"ץ דרוש מב).
ד. ביסוד זה היה הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר זי"ע מבאר את דברי הגמרא (ברכות ה.) 'גדול הנהנה מיגיע כפו יותר מירא שמים', ולכאורה צ"ב במה גדלה מעלתו של הנהנה מיגיע כפיים יותר מהירא שמים. וביאר, שהכוונה לעוסק ביגיע כפיו בלא יגיע ראשו, שאף בעסקו בענייני עולם, הוא רואה את בוראו בכל צעד ושעל, מדריגה זו של אמונה זכה וברה עולה יותר על מדריגת ירא שמים (הובא בחמדת דוד פר' עקב).

ה. דבר נפלא שמעתי לפרש בשם אחד משרידי ה'מלחמה' הגאון הרב אברהם מרדכי כץ זצ"ל (מה שאמר בעת חנוכת הבית לאחד ממוסדות התורה שסייע להקמתם) שהנה נאמר בהפטרה דשבת זו (שבת פרה) 'והסירותי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר' (יחזקאל לו כו), ויש לבאר בזה, כי מקודם נאמר (פסוק כד) 'ולקחתי אתכם מן הגוים וקבצתי אתכם מכל הארצות והבאתי אתכם אל אדמתכם', והרי שבזמן 'הגלות' הלב הוא לב אבן, ולעתיד לבוא יהא 'לב בשר'. ובא הכתוב ללמד כי בזמן הצרה והגלות אין לו לאדם להתעמק בכאב, וח"ו שיהא ליבו כ'לב בשר' המרגיש וכואב בכל הצער שעובר עליו, כי מאמינים בני מאמינים אנו שכל מאי דעביד רחמנא לטב עביד, אלא שקצרה דעתנו להבין מה טובה יש בדבר, על כן הדרך הישרה היא שיעשה אדם את ליבו ללב אבן, מבלי להתפעל ולהתרגש מכל מה שעובר עליו, שמא יפול ליאוש ולעצבות, ורק לאחר ה'גאולה' אז 'ונתתי לכם לב בשר' - להתעמק בכל מה שהיה בימים עברו, כי באותה שעה תוכלו להבין את כל הטובה הגנוזה ולהתרגש מכל חסדי ה' אשר היו בתוך 'שנות ראינו רעה'.

והוסיף לומר, כי תיכף לאחר המלחמה הסיח דעתו מכל מה שעבר עליו ולא שקע במחשבות אודותיהם, שאם לא כן לא היה מסוגל להתחזק ולהמשיך ב'חיים', ורק עתה שכבר עומדים בחנוכת הבית נותן לעצמו להזכיר מקצת מהתלאות שעברו עליו.

וכשם שהדברים אמורים לגבי גלות הכלל, כך גם לגבי 'גלות הפרט', כי עצתו אמונה שלא להיות שקוע ראשו ורובו בתוך הצרה, אלא ישתדל לעזוב כל אותם מחשבות מתוך האמונה כי 'חבי רגע עד יעבור זעם'. וכבר היה מעשה אצל הגאון רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל, שנכנסו אליו אב וכן כב' שבועות קודם פטירתו לעלמא דקשוט, ובכה האב לפניו שהבן מרגיש כי רודפים אותו בכל מקום אשר הוא הולך ומר לו עד מאוד, א"ל רבי אברהם, פעם אחת בשנה נצטוונו להרגיש טעם מרור - בליל הסדר. אבל בכל השנה אין כל טעם ועניין להרגיש טעם מרירות, לכשתבונן תראה כי הכל מתוק וטוב הוא.

ו. וכן הדברים אמורים לגבי 'פרנסתו של אדם', כי האף אומנם, אמת נכון הדבר שהאדם מחויב להתעסק בצרכי פרנסתו, מפני שכך גזר הקב"ה 'בזעת אפך תאכל לחם', מכל מקום אין ההצלחה תוצאת ההשתדלות, ואין ההשתדלות אלא אחיזת עיניים בעלמא, ואם נגזר עליו עושר רב יתעשר אף אם לא יעבוד יותר מדאי.

באר הפרשה - פרשת כי תשא - פרה

וראית את אחורי - סוף דבר יתגלה כי הכל היה לטובתו
 בפרשתן (לג כג), 'וראית את אחורי לפני לא יראו'.
 הנה פעמים הרבה עוברים על האדם
 מאורעות ומקרים שונים ומשונים עד שאינו מוצא מנוח
 לכף רגלו, מהלך הוא כשכורת ולא מיון - מרוב בלבול
 וטרדות אינו יודע מה נעשה מימינו ומשמאלו, מה
 יעשה האדם ויחיה - יתאזר ויתחזק באמונה כי הכל
 נעשה משמים, ויאמר לנפשו חבי כמעט רגע ותמצאי

וכך כתב הגר"א זי"ע (דברי אליהו, אסתר), רמז נפלא ב'טעמי המקרא' במגילת אסתר בכתובים המספרים אודות הנערות שנקראו לבוא אל המלך אחר הריגת ושתי, כי על התיבות 'ובהגיע תור נערה ונערה' (ב יב) הטעם הוא קדמא ואזלא (ובתרגום ללשון הקודש משמעותו, קידם והלך), ואילו על 'ובהגיע תור אסתר בת אביחיל' (שם טו) הטעם הוא מונח, מונח, מונח - ד' פעמים, ומבאר בטעם הדבר, שבא לרמז כי כל הנערות מיהרו ללכת אל המלך - מתוך רצונם לזכות בתואר ה'מלכה', ואילו אסתר ניגשה אל כל הענין ב'ניחותא' רבתי, אדרבה, היא עשתה עצמה כחולה השוכבת על ערש דווי עד ש'ותלקח' בעל כרחא.

אמנם פוק חזי מה עלה בסופן של כל אותן הנערות שמיהרו כל עוד נשמתם באפם - שילחוהו לנפשם בידיים ריקות כלעומת שבאו - לא מלכה ולא 'משנה למלכה', ואילו אסתר שהלכה בניחותא היא נבחרה למלכת העולם. מעתה יש ללמוד לדידן, כי היודע ומכיר שממילא הוא וכל גורלו נתונים בידי ה', מדוע ימהר ויגיע לריק, אל יבהל ואל יחשוב שבמהירות ופזיזות ירוויח משהו - יגדיל קצבתו או יקדים ישועתו לבוא, אלא הכל בכל מכל יעלה ייבוא לכשיעלה רצון מאת הבורא יתב"ש.

מעשה היה לפני כמה שנים, באברך שלמד את אומנות כתיבת סת"ם ברצותו להימנות על ה'סופרים' בעם, בכדי להביא טרף לביתו, אולם לא הצליח לאמן את ידיו כדבעי לשלוט במלאכת הכתיבה, וכתב מגילת אסתר 'כמיטב כשרונותיו', בלא טעם ובלא ריח, לא חן ולא יופי, וכאשר ניסה להעמידה למכירה לא עלתה בידו כי כל הרואה אותה סילק ידיו הימנה... אביו של הסופר ראה בצר לו, וכדי לעודדו ולחזקו וגם לפרנסו בכבוד קנאה ממנו, אחר זמן נתן האב את המגילה בידי 'סוחר' והראה לו 'מעשי ידי בנו להתפאר'... והתחנן אל הסוחר, אנא במטותא ממך, מכור נא את המגילה הלזו בכל מחיר... כי גם אם ישלמו עליה דמים מועטים אף זה לרווח יחשב...

בפרוס חג הפורים נסע הסוחר לארה"ב לצורך עסקיו, שם עלה לביתו של אחד העשירים בהם שהזמינו לביתו, הסוחר הראה לו עשרות מגילות בתקוות טוב שאחת מהן תמצא חן וחסד לפניו, כמובן שאותה מגילה הזכורה לטוב' הטמין בין כליו ולא העז להראותה כלל, הגביר בדק ועיין בכל המגילות המוצעות לפניו ואפילו אחת מהנה לא מצאה חן בעיניו, עד שאמר לו הגביר, הנה אנוכי רואה שהנך מטמין ומסתיר מגילה אחת, אנא הראה לי אותה, השיב לו הסוחר 'זה לא בשבילך', בוודאי לא תחפוץ בה, אך הגביר התעקש, הוציאה הסוחר בדחילו ורחימו, ומיד כאשר ראה אותה 'אורו עיניו' ואמר בזו אני חפץ, כדאי הייתה כל הטרחה והעיון בכל המגילות עד הנה כדי להגיע ל'מגילה נאה' זו, ושילם עליה סכום הגון בסך \$ 2,500.

אחרי ככלות הכל, שאלו הסוחר, ילמדנו רבנו, וכי מה ראית במגילה זו שלא מצאת באחרות, השיב לו הגביר, הנה כל המגילות שהראית לי מתחילה אותיותיהן שוות הן בגדלן ובצורתן עד שנראה כאילו נעשו בדפוס, אבל מגילה זו הרי כל אות משונה מחברתה ונעשית בצורה אחרת, אחת למעלה מן השורה ושבע למטה, אחת ארוכה ואחת קצרה, אחת ישרה ואחת עקומה, ומתוך כך אתה מכיר שהיא מעשי ידי סופר, ובה חפצתי.

מכאן למדנו על דרכי ההשגחה, שלא 'כשרון' האומן מביא את הפרנסה אלא מה שנקצב מלעילא, ואם רצונו של מקום להכין את הפרנסה אזי דווקא הכתיבה שאין בה כל סדר ויופי תמצא חן בעיני הקונים יותר ממגילות העולות עליה עשרת מונים... ואף גם זאת נלמד מכאן, חיזוק גדול לעבודת ה', שאותו סופר קיבל שכרו דווקא בגלל שניכר שהיא מעשי בשר ודם ולא במכונה, ועל דרך זה ייאמר, שיקר בעיני ה' כל התחזקות למרות כל הנסיונות והקשיים כי ניכר שהם ממעשי קרוץ מחומר אשר מתמודד עם יצר הרע, ודייקא חשיבות יש בזה כשכל תיבה מה'תפילה' או הלימוד נראה ב'צורה' אחרת - בהתגברות מחדש, ב'נסיון' חדש, אולם מה טעם יש במי שכל מעשיו מיושרים בלי שום נסיונות כלל, והרי 'מכונה' עושה כהנה וכהנה, ויש לו להקב"ה מלאכים לאלפים ולרבבות עד אין גבול ומספר...

ז. הנה, פעמים הרבה שרוי האדם במצוקה ברוח או בגשם, בפרנסה או בשידוכים, בענייני רפואה או נחת וכו', והוא תולה תקוות בפלוני שקשור עמו בקשרי ידידות זה שנים רבות, ולו 'קשרים' הרבה ב'חלונות הגבוהים', או

שנתברך בעשירות או שאר מיני תקוות בני אדם, ובבואו להתחנן לפני רעהו או לפני ה'עסקן' הלה מבטל את הבקשה, או מראה לו כי אין בידו, בכוחו או ברצונו לעזור... והלה ה'נצרך' מתמלא כנגדו 'טענות כרימון' - מה שלא מוסיף הרבה לבריאות גופו ובוודאי לא לנפשו. עצתו להעמיד עצמו על דרך ישרה, להיות 'תלוי' אך ורק בהקב"ה המנהיג את העולם, ולא בידי 'בשר ודם', לא הם המחליטים עבורו, אלא הכל בידי שמים, כל סיוע ועזר ממעל הוא, לב מלכים ושרים ביד ה', הכל תלוי במה שנגזר ממעל, ואין איש בעולם שיכול הן לסייע לו הן להפריע אם לא ציוה כן הקב"ה לטב או למוטב, והכל בחשבון ממעל.

כידוע, הגה"ק רבי אלחנן וואסערמאן זי"ע הי"ד עמד בראשות ישיבת 'אהל תורה' בברנאוויטש, וכשהתגברו החובות עד שלא היה בידי הנהלת הישיבה לספק לחם צר כפשוטו לתלמידים - לא היה לו מנוס אלא ליטול מקל הנדודים ולכתת רגליו מעבר לים לעורר את אחינו בני ישראל על גודל הזכות והחובה להיות ממחזיקי התורה, בהגיעו שמה עשה כפי הנהוג, היה מהלך לבתי כנסיות בשב"ק, שם נשא מדברותיו והיו השומעים שנפתח לבבם מתחייבים על סכומים נאים להחזקת הישיבה. ויהי באחד המקומות, דרש הגר"א לאחר קבלת שבת, בין דבריו נשא דברים חוצבי להבות אש במעלת לומדי התורה והזכות הגדולה להיות מ'תמכין דאורייתא', ואף תיאר להם את מצוקת הבחורים הרעבים ללחם, והוסיף לפרט בפניהם את הסכומים הנצרכים, כי לשבוע אחד ההוצאות מגיעים לסך שמונים דולר (סכום נכבד באותם הימים), ויום אחד עולה 11 דולר ו43 סענט, ופנה אל קהל השומעים בבקשה להיות מפרנסי הישיבה, ושיקחו על עצמם 'שבוע אחד' או 'יום אחד'. ואכן דברים היוצאים מן הלב, ובפרט כשיוצאים מגברא רבא דכוותיה פלסו נתיבות ללבבות המאזינים, והותירו בהם רושם אדיר.

אלא שמיד לאחר שסיים הגאון ר' אלחנן את דרשתו עלה רב בית הכנסת לדרוש, ומאחר שחס על ממון קהל עדתו על כן פתח פיו שלא ב'חכמה' והחל לתאר את גודל הזכות בנתינת דולר אחד בודד, עד כמה ערך יש בשמים לכל פרוטה ולכל משהו שאדם נותן לצדקה, ואכן, לדאבון לב הצליח לקרר את לבבם, ודבריו נשאו פירות, וכל מי שחשב בתחילה לתרום סכומים הגונים - התחייב רק על סכום של דולרים בודדים, ולמחצה ולשליש ולרביע... והמגבית נכשלה באופן נחרץ וברור... והרגיש אותו רב ש'קלקל' לרבי אלחנן והוריד את מאמציו לריק וניגש לנסות לפייס את רבי אלחנן.

אמר לו ר' אלחנן, הנה כתיב בפרשתן (לא א-ה) 'וידבר ה' אל משה לאמור, ראה קראתי בשם בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה וכו', לעשות בזהב ובכסף ובנחשת וכו', לעשות בכל מלאכה', עתה הבה נצייר לעצמנו היאך שמשה רבינו יורד מן ההר ומחפש אחר בצלאל בן אורי, בכדי להודיעו את ציווי ה' כי הוא נבחר לבנות את המשכן וכל כליו, וניגש משה ליהודי הראשון שנקרה לפניו ושאלו 'הגידה נא מה שמך', אולי הינך בצלאל בן אורי, השיב לו הלה, לא כי, אלא שמי הוא ראובן בן יעקב, המשיך משה בדרכו ושאל את השני אולי מע"כ הינו בצלאל בן אורי, ענה כי שמו הוא שמעון בן יעקב... וכי עלה על דעתו של משה רבינו לקצוף עליהם ולכעוס מדוע אינם בונים את המשכן... פשיטא בתכלית הפשטות שאין מקום לטענה או כעס או גערה, כי מן השמים נבחר בצלאל בן אורי דייקא ואילו אותם אנשים לא נבחרו, ואין שום טענה עליהם שהם ראובן ושמעון ולא בצלאל... וסיים רבי אלחנן, מן השמים נגזר על ציבור המתפללים כאן שלא יזכו להקים 'משכן' לתורה, ואין לי אלא להמשיך לחפש אחר אותם 'בצלאל בן אורי' שהם נבחרו לזכות להיות מחזיקי התורה, ומה יש לי לכעוס עליכם...

וללמדנו, כי אם פלוני אינו נענה לבקשתך להיטיב עמך - אין מקום לזעוף ולהתמרמר עליו מדוע הוא 'ערל לב', כי הכל בידי שמים, וכך נגזר בשמים ממעל שלא הוא יעזור לך, אלא מי שהועידו מן שמיא לך...

מעשה באחד מחסידי הרה"ק רבי מיכל מזלאטשוב זי"ע שנכנס אל רבו, ותינה לפניו על מצבו הקשה בפרנסה ובפרט לעת הזאת אשר הוא עומד לפני נישואי בנו החשוב, על כן בקשתו שטוחה לפני הרבי, שיכתוב עבורו מכתב המלצה, ועמו יפנה האיש אל נגידי עם ובוודאי יימלאו כיסיו במצלצלין לרוב - סכומים הגונים כדי חיותו וכדי נישואי הבן בשעטומ"צ, שהרי הרבי צדיק יסוד עולם, ומי הוא אשר יראה המלצה ממנו ולא יפתח לבבו וכיסו, אמר לו הרבי, איך געב נישט קיין המלצות (לא אתן לך המלצה כתובה), ויפצר האיש ברבו מאד מאד, אך הרבי בשלו, לא אכתוב המלצה.

אחר זמן, פנה האיש אל הרבי, ואמר, נו, אם הרבי אינו רוצה הנני מקבל דעתו, אבל, אנא ממכם רבי קדוש, לכל הפחות יגלה לי מה היא הסיבה אשר הינו מסרב כ"כ לכתיבת המלצה, אמר הרבי, הנה אשאלך, באם היית מגיע עם מכתב המלצתי לעשיר מסויים, והלה היה נשאר באדישותו ולא היה מעניק לך כי אם פרוטות מעטות

באר הפרשה - פרשת כי תשא - פרה

כי הכל בחשבון, סוף דבר יתגלה שהכל היה ב'טעם' וכך באר הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (ת"מ ד"ה וראית) בפסוק 'וראית את אחורי', וז"ל. 'הנה אנו רואים עליון' לטובתך הנמורה".

ואולי גם זאת לא היה נותן, מה היית עושה לו, אמר החסיד, צוויי פעטש (שתי סטירות לחי) הייתי מעניק לו, וכי כך מזלזלים במכתבו של הרבי, אמר לו הרבי, דייקא לכן לא רציתי לכתוב לך המלצה, כי עליך להבין ולהשכיל היטב היטב, בשמים יש 'רשימה' (ליסט) בו נכתב כמה כל אחד עתיד ליתן לצורך 'הכנסת כלה' פלונית, ולפי הרשימה כל אחד פותח את ידו ומשביע, ואותו העשיר שאינו נותן לא מרוע לבבו הוא עושה כן, אלא מחמת שאינו כתוב ברשימה אשר הוכנה בשמים ממעל, כי הכל תלוי ברשימה של מעלה, הוסיף לו הרבי, לו היית מאמין בדבריי אלה לא היית כועס ומתרעם על אף אחד שאינו נותן לך כי אין לך אפילו מקום ל'טענה' עליו, אמר החסיד, רבי, אני מקבל עלי את דברי הרבי.

אמר לו הרבי, אחר שקבלת את הדברים.. א"כ, אכתוב לך כעת המלצה הגונה וראויה, וכן עשה, החסיד יצא מלפני רבו שמח וטוב לב, במבטחו כי עם מכתב כזה קרובה ישועתו, די לו ללכת לנגיד אחד והכל מכוסה, בד בבד חזר היטב על דברי הרבי, כי הכל תלוי ברשימה שלמעלה, מיהר ונסע לבית נגיד גדול מגדולי חסידי הרבי - השומע לכל מוצא פי הרבי בשלמות, וכבר היה בטוח כי משם ישוב לביתו מבלי להצטרך ללכת אפילו לעוד 'אדרעס' (כינוי לכתובת מחלקי הצדקות) אחד.

בהגיעו לבית העשיר, גולל לפניו את כל מצבו, ולאחמ"כ הוציא את מכתבו של הרבי, ולתדהמתו, העשיר קרא את המכתב בקרירות עצומה, לא קם ולא זע רק לבסוף העניק לו כמה פרוטות שחוקות כדי לצאת ידי חובתו ותו לא מידי... החסיד לא האמין למראה עיניו, וכי יתכן שנגיד וחסיד גדול כזה יתנהג כך, וכבר כמעט שחמתו בערה בו, אלא שאז נזכר מדברי רבו - והחל משנן לעצמו, איש זה אינו כתוב ברשימה של מעלה... איש זה אינו כתוב ברשימה של מעלה... מאידך, הנגיד ששמע פיו ממללות דיבורים כגון דא, החלו ידיו ורגליו נוקשות זו בזו מרוב רעדה ופחד, מי יודע באיזו רשימה אינו מופיע, ושאל את החסיד מה פך אומר... אמר לו החסיד, אה, כלום, זה ענין פרטי שביני לבין הרבי, שלפי המדובר ביני לבין הרבי נראה שאינך מופיע באותה 'רשימה'... עתה כבר לא היה יכול הנגיד להישאר בשלוות הנפש, מי יודע מאיזו 'רשימה' מחקו הרבי, מרשימת החיים, או מרשימת העשירים... והפציר מאד באיש, גלה לי איזו רשימות הנך מנהל עם הרבי הקדוש, והוסיף לומר, אתן לך את כל הסכום הדרוש לך רק תגלה לי 'רשימה' זו מהי, אמר החסיד, אם תניח לי מתחילה כאן על השולחן את כל הסכום אגלה לך באיזו רשימה המדובר. עשה הנגיד כמצווה עליו, אז נענה החסיד את כל מעשהו עם הרבי, ואמר לו, עתה שכבר נתת את כל הסכום בוודאי הנך מופיע באותיות גדולות באותה רשימה של מעלה... (תורת המגיד מזלאטשוב).

ולדין ייאמר, פעמים שהאדם מהלך בעולמו של הקב"ה מלא טענות כרימון, זה לא עוזר לי וזה רודף אותי וכו', ידע שכמו שיש רשימה בה מופיעים מי יעזרו לו כיו"ב ממש יש 'רשימה' בה מופיעים מי יפריע לו ומי יזיק לו, אבל, הכל הכל יקרה לפי הנכתב ברשימה של מעלה, לא האדם מחליט אלא יושב בשמים הממלא את הרשימה כביכול. וכך אמרו דורשי רשומות 'מכה' ר"ת מסבב כל הסיבות, כמו כן 'מכה' ר"ת מלך כל הארץ, לרמז, כי בכל מכה ומכה הבאה על האדם, הן על ידי אחרים, והן על ידי עצמו כשנדמה לו שהוא הגורם וה'אשם' בדבר - שזכור יזכור מכה זו באה עליו אך ורק על ידי מלך כל הארץ, שהוא מ'סבב כל ה'סיבות להביא עליו מה שהכריזו מלמעלה...

ח. בפרשתן (לג ו), 'ויתנצלו בני ישראל את עֲדֵיָם מהר חורב, וידוע מה שאמרו חז"ל (שבת פח.) 'בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע, באו ששים ריבוא של מלאכי השרת לכל אחד ואחד מישראל קשרו לו שני כתרים, אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע, וכיון שחטאו ישראל ירדו מאה ועשרים ריבוא מלאכי חבלה ופירקום, שנאמר ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב, וכלומר, שבלבישת הכתרים בא כל מלאך על שני כתרים ולזה היה די בשישים רבוא מלאכים, ואילו בהסרתם בא על כל כתר מלאך נפרד ולכן הוצרכו למאה ועשרים רבוא. ונתקשו המפרשים, והרי מידה טובה מרובה ממדת הפורענות, ומדוע בפורענות שלחו כפליים מלאכים מבעת ההטבה (ועיי"ש בתוס' ד"ה ירדו מה שתי"), ומבאר העיון יעקב' בזה"ל, כי אכן לכך שלח הקב"ה ק"כ ריבוא מלאכי חבלה, כדי שלא ישהו באותה שעה הרבה מקטרגים בשמים ממעל - כי יהיו עסוקים כביכול בעבודתם כאן בעולם השפל, וזה הוא 'מדה טובה' - להסיר המקטרגים מלמעלה בשעת החטא, עכ"ל.

בלתי ספק לא דבר ריק הוא, אלא שמאנתנו טעם הדבר כמוס ונעלם, זאת האמונה טובה גדולה היא לנו, כי מקבלים שבר על האמונה, וזה 'וראית את אחורי' - לאחר שנעשה תכלית הדבר, תראה ותבין למפרע מה שהיה ומה שנעשה (שהכל היה חסד), אבל לפני לא יראו - קודם עשיית הדבר לא יראו ולא יבינו תכליתו, עכ"ל. אין לנו אלא להתחזק היטב באמונה שלימה, ולבסוף נראה ש'כל מאן דעביד רחמנא לטב עביד' (ברכות ס:)."

כמה דברים סיבות מסיבות שונות הנעשים בארץ אשר אנו מתמהים למה עשה השי"ת ככה, אבל לאחר רבות הזמן אנו רואים ומבינים למפרע הכל, כאשר לכל, כל הסיבות תכלית כוונתם כי כולם הכנות כדי שיעשה דבר גדול כזה, וכאשר היה בנס פורים, בהריגת ושתי ולקחת אסתר, וכל הסיבות שסיבבו לדבר הזה, והכל היה הכנה להצלת ישראל, אבל קודם שנעשה פתגם המלך אין אנו מבינים [היינו שבעת הצרה אין בידי בשר ודם להבין מדוע מייסרו הקב"ה], רק מאמינים

והרי שבהאי עלמא היה נראה שאין לך הסתר גדול מזה, שירדו מלאכי חבלה כפליים מאותם המלאכים שקשרו להם בתחילה את הכתרים, וממש נראה בעליל שמידת פורענות גדולה ממידה טובה, הנהגה הפוכה מכל ההנהגה התמידית שמידה טובה מרובה... אך האמת שהיא גופא היתה ממידת טובו ורחמנותו של הקב"ה לסלק אותם מקטרגים מלפניו שלא ירבו להסטין, ללמדנו שכל הנהגתו של הקב"ה היא לטובה, וגם החושך הגדול ביותר הוא חסד ורחמים, ומה שנראה 'למטה' כרעה הרי מ'למעלה' רואים ויודעים שאך טוב וחסד. ומכאן ילמד האדם להתחזק בשעה שרואה מכל עבר 'מלאכי חבלה' לפניו... ולהיכן שהוא פונה מסובב הוא בקשיים ומניעות ומפריעים, ומתקיים בו 'סבוני גם סבבוני, סבוני כדבורים' (תהילים קיז יא-יב), כי טובה גדולה יש בדבר שה'מקטרגים' כאן ולא למעלה... ט. מעשה היה באיש יהודי 'קשה יום' אשר הרבה צרות וייסורים עברו עליו והרגיש בנפשו ש'אך רע ומר ירדפוהו כל ימי חייו', ושפך ליבו בפני הגה"צ רבי משה קליערס זצ"ל גאב"ד טבריא, נענה לו רבי משה בלשון תימה, מדוע אתה מספר לי רק חצי סיפור, וכבר נודע פתגם העולם שרק לשוטה מראים חצי עבודה... התפלא האיש מאוד על דברי רבי משה, ואמר לו ימחול נא רבינו אך לא זכיתי לירד לעומק דעתו, ואיזה 'חצי שיעור' יש כאן... השיב לו רבי משה במתיקות ובמאור פנים, אכן, אינך אוחז רק בחצי מהמעשה, כי 'הסיפור' עדיין לא הסתיים... המתן מעט ותתאזר בסבלנות וכבר תראה כיצד הכל היה בחשבון להביא לידי טובתך השלימה, ועוד תאמר בפה מלא 'אודך ה' כי אנפת בי'...

י. ושמעתי מחכם אחד, לרמז בנוסח התפילה, אשר בדברו מעריב מעריבים, אשר בדברו - מי שמאמין שהכל נעשה ב'דבר' ה', אפילו הקושי והחושך נעשה בדבר ה', לטובתו ולהנאתו, הרי בזה הוא מעריב - מל' עריבות ומתיקות, הוא ממתיק את כל הערבים - החושך וההסתר, ויקל מעליו משאם.

יא. מאמר זה היה שגור בפיו של הגה"ק ה'קול אריה' זי"ע (ס) וכלשונו 'ומה נעמו לי דברי אדמו"ר הגאון בעל חת"ס זצוק"ל ששמעתי מפיו הקדוש, והוסיף על זה הוספה נפלאה, דהנה איתא בגמרא (ברכות ז:). 'וראית את אחורי' - אמר ר"ש חסידא מלמד שהראה הקב"ה למשה קשר של תפילין, ומבאר, שבתפילין של ראש יש בית אחד, וממנו מתפרדים שתי רצועות אחד לימין ואחד לשמאל, ומשם הם שבים להתאחד כאחד בתוך ה'קשר של תפילין'. ובדרך רמז, כי ה'בית' שהוא אחד, מורה שהכל הוא אחדות גמור במקורו, לאחריה יבוא שתי רצועות, אחת של ימין שהיא מורה על הנהגת החסד ואחת של שמאל המורה על הנהגת הדין, ולבסוף שבים להיות בקשר אחד, להורות שכביכול נעשה מב' הנהגות אחדות אחד. היינו, שלבסוף רואים 'לאחור' ולמפרע (בקשר של תפילין שמיאחורי הראש) שאף מה שהיה נראה כשתי הנהגות נפרדות מידת הרחמים ומידת הדין אליבא דאמת הכל אחד, שגם מדה"ד הוא ממקור הרחמים והחסד ובסופו נראה את הטובה, כי הכל היה לטובה. לכן, הראה לו הקב"ה למשה דוקא את ה'קשר של תפילין' ולא הראה לו 'הרצועות', כי שם אכן נראה לעין הגשמי כשתי הנהגות נפרדות אחד של חסד ואחד של דין (הן לפני הקשר, הן לאחר הקשר כשהימין של חסד ארוך יותר והשמאל של דין אינו ארוך כ"כ) ונראה כשתי הנהגות נפרדות - פעמים מביא הקב"ה חסדים על האדם ופעמים דינים ח"ו, רק הראה לו את ה'קשר', למען ידע שבאמת יש רק הנהגה אחת משמים עלינו והיא הנהגת חסד, פעמים באתגליא ופעמים באתכסיא אבל הכל חסד גמור.

ביסוד זה מבאר שם שזהו ענין 'קריאת שמע' שאנו מכריזים ואומרים שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, 'שמע ישראל' - דע והבן כי בין אם הנהגת הקב"ה עמנו במידת החסד שהרי שם ה-ו-י-ה מורה על הנהגת חסד, בין אם

באר הפרשה - פרשת כי תשא - פרה

שבירו אינה אלא מתנה, ולאיה צורך הוקיקו הקב"ה שיתייגע לחינם וללא תועלת, גם תמוה מאוד מה שמצינו שאמרו חז"ל בהרבה מקומות שהתורה ניתנה למשה בארבעים יום, והרי לדברי המדרש כאן ניתנה לו רק ברגע אחד. ומבאר השם משמואל¹, שבעל כרחך צריך לומר, שרק אותה יגיעה מרובה שהתייגע במשך ארבעים יום היא היא שעמדה לו להיות בלי מוכן וראוי לקבל את המתנה, כי מכל פעם שלמד נשאר בו איזה רושם בנפשו², עד שלאחר כל עמלו זכה לקבל את המתנה לבסוף, אך אילו לא היה לומר מתחילה - אזי היה שוכח גם את התורה שניתנה לו במתנה.

לא ימיש מתוך האהל - להמשיך מבלי להתפעל מנפילות בפרשתן (לא יה), 'ויתן אל משה ככלותו לדבר אתו בהר סיני שני לוחות העדות וגו', ובמדרש (שמ"ר מא ו) בזה"ל, אמר רבי אבהו, כל ארבעים יום שעשה משה למעלה היה לומד תורה ושוכח, אמר, רבון העולם יש לי ארבעים יום ואיני יודע דבר, מה עשה הקב"ה, משהשלים ארבעים יום נתן לו הקב"ה את התורה מתנה, שנאמר ויתן אל משה, עכ"ד המדרש. והקשה הרה"ק השם משמואל³ זי"ע (תרע"ה), שלכאורה נמצא לפי זה שכל עמלו של משה באותם ארבעים יום היה לריק ולחינם ח"ו, שהרי מכל מה שלמד - לא נשאר בידו כלום מאחר ששכח הכל, ואילו התורה

אלוקינו הוא הנהגת הדין שע"ז מורה שם אלקים, באמת ה' אחד הכל הוא חסד (ולכן קוראים קריאת שמע בתפילין כמבואר בברכות יד: כי שניהם מורים על ענין זה).

כיו"ב אומרים בשם הג"ר שמשון רפאלהירש זצ"ל בפסוק הודיעני נא את דרכך ואדעך (לג - יג), ובגמרא (ברכות ז) ביארו שביקש משה רע"ה מהקב"ה להודיע לו דרכיו - מפני מה צדיק ורע לו רשע וטוב לו, והנה ה'כתיב' אינו אלא 'דרכך' בלשון יחיד (לא כ'קרי' הנקרא בניקוד סג"ל 'דְרָכְךָ' כאילו כתיב דרכיך בלשון רבים) לרמזו כנ"ל, דאינו אלא נראה כשתי דרכים כשתי הנהגות נפרדות, כאילו יש 'דרך של חסד' ו'דרך של דין', אבל עפ"י האמת אינו כן, רק הכל הנהגה אחת - כולו חסד, וכל המצבים והנהגות כולם שווין, להביא לידי טובתנו הגמורה.

יב. בר מן דין, עליו לדעת כי כל פעולה קטנה עומדת לו לזכות, ולעולם אל יאמר, נו, מה כבר ארוויח מפעולת טוב קטנה כזאת, מספרים על הגאון הגדול רבי דוד טעביל זצ"ל בעל ה'נחלת דוד' ששימש כרב בעיר קטנה, וכמובן כפי קטנות העיירה כך קטנות הפרנסה שהייתה מנת חלקו, וכמעט שלא היה מה לאכול בביתו, מפעם לפעם נכנסו אליו אנשי עסקים כשהיה ביניהם ויכוחים בענייני ממון, והרב היה מפשר ביניהם, ובשכר הטרחה שקיבל משני הנידונים היתה באה מעט הרווחה בבית הרב.

פעם אחת באו לפני הרב שני אנשים סוחרים גדולים והציגו לפני הרב סכסוך גדול אשר ביניהם, בחכמתו הרבה פתר להם הרב בטוב טעם ודעת, בעצה ובתבונה, ויצאו השניים שמחים ומרוצים. אז אמר להם הרב, יודעים אתם היטב שמפעם לפעם הנני מפשר ביניכם ולא בקשתי מכם מאומה אלא מה שנתתם מעצמכם 'מתנה קטנה', עתה אבקש ממכם טובה אישית, כי בעזהשי"ת אירסתי את בתי הכלה תחי' והתחייבתי על נדן גדול לכבוד החתן כליל המעלות, אבקשכם שתבואו לעזרתי כי היום הנני נצרך לעזרתכם הנחוצה, כמובן השניים פתחו במסכת תירוצים, את ה'מעשר' הננו נותנים להתחייבויות שונות שנתחייבנו זה מכבר, ובכלל יש לנו כל מיני התחייבויות לבני עירנו כדין 'עני עירך', והוסיפו לומר ב'גאונותם' כי מן הנראה שהרב צריך להתפרנס מבני העיר הזאת...

אמר להם הנחלת דוד, אספר לכם מעשה שהיה באיש יהודי עשיר אדיר, שהלך לעולמו והשאיר אחריו הון רב ועצום, נכסי דניידי ודלא ניידי, אוצרות אבנים טובות ומרגליות, ובנוסף השאיר תפילין מהודרות עד מאד, שכן המנוח ז"ל הזמין את הפרשיות אצל הסופר הדגול שבדור, אשר לפני כתיבת השמות טבל במקוואות קרים (ובגלגולי שלג), והקלף הגיע מבית היוצר שעבד אותו במיוחד 'לשמה' וכו' וכו', כיו"ב ביצירת הרצועות השקיעו רבות, והובא מקצה העולם וכו', כלל הדברים - הכל נעשה בהידורים הכי מיוחדים, עד ששוים עלה להון רב, ובבואם לחלוק את הירושה רצה כל אחד את התפילין לעצמו, והחלו מריבים עליהם, עד שנענה גדול האחים ואמר, כל נערב קודש בחול, הבה נחלק את כל הרכוש בינינו - ללא התייחסות לתפילין הקדושות, ואח"כ נראה כדת מה לעשות. וכן עשו.

אדהכי והכי נזכרו שאחיהם הקטן - היתום החדש עומד ומתקרב ליום הבר מצוה שלו, ועדיין לא נקנו לו תפילין, נתנו לו את התפילין למען יניחם בכל יום עד שיקנו לו חדשים, הנער שהכיר בערך התפילין, וגם ראה את ה'מצב' שאחיו הגדולים עשו סביב התפילין שמר מאד עליהם מכל משמר, והיה חרד בכל עת לגורלם, מאחר שראו האחים

ומסיים ה'שם משמואל' בהאי לישנא, ומכאן לימוד לאדם שלא יפול לבו עליו בראותו שהוא לומד ושוכח, או מבל עבודתו הוא נופל כפעם בפעם¹, אל יחשוב כי לריק חס ושלוש יגיעו², שמבל אלה ואינו נאבד מאומה, עכ"ל.

את הכבוד הגדול שאחיהם הקטן רוחש לתפילין, הסכימו פה אחד להשאירם אצלן לתמיד. ויגדל הנער וכבר נשא אשה ונעשה לגביר גדול בעל עסקים מרובים, והחל לשוטט ברחבי תבל לצורך עסקיו, אבל על התפילין שמר והגין במסירות נפש ממש.

והנה הוצרך לשהות במרחקים לצורך העסקים, ויצא מאכסנייתו במלון למסע במשך כל היום, וברצותו לחזור לאכסניה תהה וטעה בדרכו ולא מצא את הדרך עד שהוכרח לעצור באיזה ישוב קטן שם ישן בלילה בבית אחד הגוים שהחזיק במלון קטן, אלא שאותם תפילין מהודרות לא היו עמו מאחר שלא ידע בצאתו אתמול בבוקר שלא ישוב בלילה שמה, לכן בירר אצל בעל האכסניה הנכרי היכן דר יהודי בישוב זה, ונענה, אי שם בקצה הישוב דר איש (חצי) יהודי, אצלו תמצא תפילין וכל חפצי קודש אשר תאבה. חשב הסוחר, אניח כאן את התפילין אשר אמצא ולקראת סוף היום בטרם תשקע החמה כבר אשוב לביתי ואניח את התפילין המהודרות מירושת בית אבא – כדי שח"ו לא יעבור עלי יום ללא הנחת התפילין הללו, ואכן, מצא באותו בית איש שכמעט לא ידע על יהדות ואידישקייט, הלה חיפש ומצא אצלו תפילין שבמראיהן היו נראות כמעט פסולות... ואי"צ לומר שלא קרבו אל התפילין המהודרות בכהוא זה, ולא ידע מיכתב הפרשיות, מאין הבתים ומהיכן הרצועות... בלית ברירה הניחם בלב נשבר כשאינו בטוח אם הוא בכלל מקיים מצוות תפילין... ולמעשה, הצליח לחזור לאכסנייתו ולתפיליו רק אחר רדת החשיכה לעולם, ונמצא הפסיד יום אחד מימי חייו מלהניח אותם התפילין המהודרות והחשובות, ואכן, כל ימיו 'שב בתשובה' על אותו היום שנתקיים בו 'קרקפתא דלא מנח תפילין'.

עברו ימים ושנים, וזה הסוחר נתבקש להשיב את נשמתו ליוצרה, משהועמד לדין לפני ב"ד של מעלה לתת דו"ח מפעלו ליוצר ערב ובוקר, הוכרז כי זה האיש הוא 'קרקפתא דלא מנח תפילין'... כי באמת עם כל ההידורים שאביו הקפיד בעשיית התפילין נשמט ממנו איזה פרט והתפילין היו פסולות מדאורייתא, לא ידע האיש את נפשו והרי הוא היה בטוח בעצמו כל ימיו ללא כל ספק שהוא מניח את התפילין הכי מהודרות בעולם, וכמעט שנפסק דינו... לפתע הגיח מאיזה מקום מלאך מליץ, והלה נענה, והרי ביום פלוני ופלוני בעת החורף הקשה הניח זה האיש בעיירה נידחת פלונית תפילין 'כשרים'... ותפילין הללו אכן הצילו אותו, נמצא שאותם ההארות הגדולות שחשב כל השנים שהם הם יעמדו לימינו לא הועילו, ואילו דייקא אותה מצוה שהייתה נראית לו חלשה ורעועה, אין בה חפץ, מה כבר תוסיף לו ומה תתן לו, תפילין ישנים, מי יודע האם הם כשרות, האם בדקו אותם 70 שנים האחרונים... הם הם שעמדו לו בעת הדחק ושעת המבחן.

כל זה סיפר ה'נחלת דוד' לשני הסוחרים, והוסיף להם, אף אתם תלמדו לקח ממעשה זה, כי לעולם אין האדם יודע מה יעמוד לו לזכות בעת דין ומבחן... א"א לדעת, אולי דייקא מעשה זה יציל אתכם לעת מצוא.

ולדין ייאמר, כל אחד באשר הוא, בגילו ובמצבו, עובר קשיים ונסיונות, פעמים הרבה נראה לו אכן תמיד הנני עובד את ה', אבל היום באמת אינני יכול, אינני מסוגל, כבר 'נגמר דינו' של יום זה ללא 'עבודה' ללא תורה ללא תפילה, ללא התגברות ללא קדושה וכו' וכו', איזה פנים יש לתפילה כזו שהיא ללא ראש, לתורה ללא ריכוז וכו', וכי אותה פארקוועטשטע צופייפטע עבודה תיחשב לרצון (עבודה בצורה שאינה ראויה) מה שווה הדבר הקטן היבש שאעשה, וכמה כבר ארוויח מזה, מה אשקיע ממילא ה'סדר' חלש, ממילא עשתי 'הפסקות', או כשהוא מהלך ברחובה של עיר וחושב לשם מה אשמור על עיני ממילא כבר נכשלתי, וכיו"ב רבות, רק אם יהיה לי שלימות אשקיע, ובאמת תראה בסיפור זה כי אותה הנחת תפילין שלא ידעו מה טיבה בכלל, האם התפילין כשרים, האם יהודי כתבו, דייקא לזה היתה החשיבות הנרצית, אף זה חשוב פי כמה הרבה יותר ממה שנראה לך חשוב.

יג. להמחיש הענין, מתאמרא משמיה דהרה"ק בעל ה'סולם' זי"ע, מעשה באיש שהיטיב עם המלך טובה גדולה, והיטיב בזה קורת רוח מרובה למלך הגדול והנורא, כאות הכרת הטוב קרא לו המלך ונתן בידו את ה'מפתח' של שערי אוצרותיו, וכה אמר לו, אוצר זה ברשותך למשך ב' שעות הקרובות, צא ולקוט לעצמך כאוות נפשך, משכיות זהב וכסף, אבנים טובות ומרגליות... מיהר האיש והביא עמו כמה וכמה שקים חזקים וגדולים והחל ממלא

באר הפרשה - פרשת כי תשא - פרה

זוהו כלל גדול אמר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע בכל האור^{טו} כמו שאמרו רז"ל (מגילה וי) 'יגעת ומצאת - ענין שהאדם מייגע עצמו - לפי היגיעה יתרבה תאמינ' (ליקוטי הרי"ם בהעלותך) זי"ו.

את השקים, כעבור זמן מה סיים למלא השקים, ואך בקושי שירך את רגליו לצאת החוצה עם השלל הכבד שבידו, ויהי בבואו לשערי הארמון נתקל בשומרי הסף, וגערו בו השומרים, רבי יהודי, חצוף שכמותך, מה עשית... ומה נטלת מאוצר המלך, ובתקיפות נטלו השקים ו'הפכו הקערה על פיה' שפכו את כל הזהב והכסף שנתייגע ללקטם אחת לאחת, האיש שידע בביורור שאת המפתח קיבל מידי המלך בכבודו ובעצמו נטל בשנית ופנה למלאותם שוב, מש'גמר מלאכתו' החליט להיזהר היטב בשעה שהוא עובר את שערי הארמון, אבל שומרי הסף שחזקים היו ממנו שפכו שוב את כל מה שלקט בעמל וביזע, הביט השעון בשעונו וראה שעדיין לא נגמרו ב' שעותיו מיהר בשלישית... וכמעשהו בראשונה ובשניה כך מעשיו בשלישית ברביעית ובחמישית, ויהי בגמר המילוי השישי נגמרו ב' השעות, אז פנה לצאת מהארמון ללכת הביתה, והנה הוא רואה כי השומרים הכינו עבורו בתיבות חתומות ושמורות את כל מה שאסף בחמש פעמים הראשונות, ויבוא האיש הביתה שמח וטוב ולב כשכל ההון האדיר נכנס לרשותו.

תיכף ומיד מיהר לארמון המלוכה להודות למלך על כל חסדיו עמו, ולא היה יכול לעצור בעצמו, ושאל, אדוני המלך ירום הודו, מתחילה מאי קסבר ולבסוף מאי קסבר, מדוע הורה לשומרי הסף ליטול שקי מידי ולשפוך כל תכולתו חוצה, ולבסוף הורה לתיתם לי, ענה המלך, ידידי יקירי, מדוע לא תבין, כהכרת הטוב עלה בליבי לשלחך הביתה עם אוצרות, אבל ידעתי גם ידעתי כי ברגע שתמלא אסמין שבע, ותרגיש כי כבר נקרא שמך בישראל 'עשיר העיירה' אז תעצור מללקט עוד ועוד - על אף שעדיין לא נגמרו ב' שעותיך ללקט, מה עשיתי ציוויתי על השומרים לשפוך את תכולת השקים, ובזה תרגיש כי עדיין ביתך ריקם לגמרי ותמהר למלא שקיך, ולכן, כל עוד שלא נגמר זמנך שפכו השומרים את כל יגיע כפך, ובבוא העת שלחנו אותך מלא בכל טוב, ועתה הן ועושר בביתך ברווח גדול עד מאד...

מעתה, אם לאחר ש'נגנבו' ממנו השומרים בפעם הראשונה את אשר ליקט ואסף היה הולך לביתו בחרי אף... יושב ומבכה את ביש מזלו וזועק חמס על השוד לאור היום ועל החוצפה הנוראה... אזי לא היה בידו ולא כלום, ויתכן שהיו שולחים לו את אשר מילא בפעם הראשונה, ואולי גם זאת לא היו עושים. אכן מאחר שהבין שעתה אינו 'עת לבכות' אלא התחזק להתחיל ולמלא את השק מבראשית, וגם אחר הפעם השניה והשלישית והרביעית והחמישית לא נסוג אחור, על כן זכה לכל אותו השפע האדיר, ונוכח בעיניו שאין כאן 'גניבה' ולא 'חוצפה', כי כל מחשבות אלו היו רק דמיונות, אך האמת שהכל היה לטובתו.

כיו"ב, כך היא דרכו של היצר הרע לייאשו בעת הנפילה, אבל עפ"י אמת, כל מטרת הנפילה אינה אלא למען לא ירגיש האדם כי כבר קנה די סיפוקו בתורה ומצוות, והאיש שאינו מבין את הענין, מתייאש ומתחיל לבכות וליילל, אוי וויי, אוי וויי, כל יגיע כפי נאבד והלך לטמיון, מדוע לא יבין כי אין זה אלא כדי שירגיש 'חסר' וישוב למלא אוצרותיו בתורה ועבודה, וסוף דבר יגלה שהכל דמיונות, לא היה כאן לא נפילה ולא הפסד, וכל הקנין שנראה לו שאבד ממנו, הכל שלו וברשותו לעולם שכולו נצח.

יד. נוראות מציינו בבריאתו של עולם, כדאיתא בגמרא (שבת פח: חגיגה יג:) על הפסוק (תהלים קה ח) 'דבר ציווה לאלף דור', שהתורה נבראה אלף דורות קודם מתן תורה, (והיינו תתקע"ד דורות קודם בריאת העולם), ומפורש אמרו (בר"ר ג ז) מלמד שהיה [הקב"ה] בורא עולמות ומחריבן עד שברא את אלו. מכאן למד הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל מאמר נורא, דרבים המתאוננים לומר מתוך ייאושם, הנה כבר ניסיתי ולקחתי את עצמי 'כאלף פעמים' ולא הועלתי מאומה, תמיד שבתי ליפול... מה עוד יש בידי לעשות, לזה גילו לנו חז"ל מעשי השי"ת שאף הוא 'כביכול' בנה עולמות שנחרבו לאחר מכן, ואעפ"כ שב לבנות עוד עולם ועוד עולם... עד שלבסוף ברא את עולמו שאנו חיים בו כהיום, אף אדם ה'קרוץ מחומר' מה לו שיתייאש - הרי אכתי לא ניסה להתחזק תתקע"ד פעמים, ילמד מבוראו כביכול שלא הפסיק מלבנות עולמו מחדש תתקע"ד פעמים...

טו. אחד מגדולי ומאורי הדור שליט"א סיפר בעידן חדותא אחד מצאצאיו, בהיותי נער צעיר, לא הרוויתי נחת לא להורי ולא למלמדים, עד שכשל כח הסבל של המלמד ויקחני אל ביתו של רב העיירה. הרב פנה אלי בחביבות ואמר לי, ברצוני לשמוע את חוות דעתך בענין 'דין תורה' אשר בא לפני. התובעים - הינם ה'נעללים' והנתבעים - הינם 'ספרי התורה' (להבדיל בין הקודש ובין החול), וכך טענו המנעלים הנה בעודינו 'עורות בהמה' אחים

באר הפרשה - פרשת כי תשא - פרה

יא

גם מחר - המשכת שפע ימי הפורים לכל השנה
כתוב במגילה (ט כח), 'ימי הפורים האלה לא יעברו
מתוך היהודים', ואמרו צדיקי הדורות כי בא
הכתוב לרמוז על עבודת האדם להשריש בעצמו את
'הפורים' לבל יעברו ממנו כל השפעות הקדושה הנפלאות

שווכים להם בימי הפורים הקדושים, אלא ישאירו בו
חותם דקדושה לכל השנה".
בה אמר הרה"ק ר' בונם מפרשיסחא זי"ע (הובא ב'שפת
אמת' ויצא תרל"ה ד"ה ויפגע) לפרש בלשון הכתוב
(תהילים מט כא) 'אדם ביקר בל ילין נמשל כבהמות

היינו, יחדיו ישבנו ב'שבת אחים' ברפת, מאותו אבוס אכלנו, מאותה שוקת שתינו, והיו מעשי כולנו שווים, ויבוא
יום הגיע 'סופר' לבעל הרפת וקנה לעצמו את אחינו הבהמות, שחטם ואכל את הבשר 'לכבוד שבת קודש', ואילו
מעורר הבהמה הכין קלף לספרי תורה, בגמר כתיבת הספרים ערכו 'כתיבת אותיות' כמנהג ישראל ויעטרו את הספרים
ב'כתר תורה', הכניסום ל'ארון קודש' מפואר בכל מיני פאר והדר, ובכל עת 'הכנסה' או 'הוצאה' קמים הכל מפניהם,
מנשקים ומחבקים אותם, ואף גם זאת בשעה שהם נפסלים חלילה עורכים להם לוויה כדת וכדין וטומנים אותם
אחר כבוד בחלקה מכובדת בבית החיים, ואילו אותנו - המנעלים, גורל אחר עלה בידינו, שכן הגיע 'סנדלר' וקנה
אותנו, את בשרינו אכל, ומאתנו לא עשה כי אם מנעלים לרגלי תושבי העיריה, הננו נתונים למרמס כף רגלי בני
אדם בפחיתות הכבוד, ועוברים איתנו ברפש וטיט, ובשעה שאנו 'גומרים את שליחותינו' בעולם הזה משליכים אותנו
ללא כל הרגש לאשפתות, וכדי בזיון וקצף. על כן יפסוק לנו הרב על מה עשה ה' לנו ככה, להיות נבזים בבזיון
נורא כזה לעומת אחיותינו הספרי תורה הנוחלים כבוד מרובה כל כך.

ובזה פנה אלי הרב - רצוני שתפסוק היש צדק בדבריהם אם לאו, ואכן עניתי ואמרתי שללא כל ספק נכונים
טענות המנעלים כי במה זכו חברותיהן לכל הכבוד והיקר הזה, בעוד שהם נמצאים בנחיתות דרגא ופחיתות כזאת.
אך הרב המשיך ואמר, 'פרט' אחד ברצוני להוסיף לך, כי לא הרי אלו כאלו, שהרי עורות ספרי התורה עברו מסע
יגיעה ארוך, תחילה הכניסו אותם בכבישה בבורסקי, לאחמ"כ ליבנו כיבסו וניקו אותם, ולאחר מכן חבטו בהם חבטות
רבות בכדי שיהיו דקים וראויים לכתיבה, ולאחר כל התלאה הרבה הזאת התיישב הסופר, טבל את קולמוסו בדיו,
וביגיעה עצומה עמל לרשום עלי גווילים את כל דברי התורה הזאת, כשכוונתו כל אותה העת לשם מצוות וקדושת
ספר תורה. ואילו את עורות המנעלים לא חבטו כל כך ולא עינו אותם כחברותיהן - עתה עניתי ואמרתי, אם כך
הם פני הדברים פשיטא שכל הכבוד הרב מגיע לספרי התורה, ולנעליים לא מגיע אפילו אחד מני אלף מכבוד זה.
ויען הרב ויאמר, דע בני, בכדי לזכות לכתר תורה, להתעלות בתורה ועבודה, צריך לעבור חבטות הרבה - להתייגע
יומם ולילה על דברי תורה, לעבוד על המידות שאינם טובים ולעקורם בעבודה קשה, בדמייך חיי, ואז תזכה להגיע
לרוממות התורה, אך באם לא תרצה לעשות מאומה ולא תרצה לעבוד עבודה קשה, לא תהיה אלא כמנעלים שאינם
שווים מאומה. באותה שעה גמרתי בלבי לעזוב כל מחמדי עולם, ובכוחות שלי שהעניק לי הבורא לעבוד על כל
מידותי וטבעי עד שאכן הגעתי הנה.

טז. סיפר אחד מגדולי ראשי הישיבות שבדורנו, כי בשנות בחרותו למד בישיבת 'קול תורה' בעיה"ק ירושלים, באיזה
תקופה חל בו רפיון בתורה ועבודה ובכל העניינים, ובא עד שערי משבר ל"ע. ולא ידע להשית עצות בנפשו,
בצר לו פנה אל הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצוק"ל ששימש שם כראש ישיבה, ותינה צערו בפניו, נענה אליו
הגרשז"א האם ראית פעם חייט בעבודתו, בגשתו לתפור בגד נאה ומהודר הרי הוא נוטל חתיכת בד היקרה עד
מאד, יקח סכין ומספריים, ויחתוך את הבד לגזרי גזרים, לחתיכות קטנות עם גדולות, ישרות עם עקומות, והעומד
מן הצד יחשוב כי לא חייט עומד לפניו אלא משחית בדים שאין לו שיג ושיח בתפירת בגדים, ויגער בחייט מה
מעשיך, יענה לו החייט המתן נא מעט, ואכן כעבור זמן יראה כי לפתע יצוץ כנגדו בית יד, ולאחמ"כ בית הצוואר,
וכו' עד שיראה לנגד עיניו בגד שלם נאה ומהודר, אמר לו הגרשז"א אמור לי בחור, וכי היה בידי החייט לעשות
בגד שלם מבלי שיחתוך מקודם את הבד לגזרי גזרים, פשיטא שלא, כך נמי בגד זה הנקרא 'אדם גדול' אינו נבנה
אלא על ידי נפילות וחתיכות לשברי שברים, ומשם דרכו סלולה לעלות ולהתעלות.

יז. כה כתב הרה"ק ה'אמרי אמת' (תרפ"ו), חנוכה ופורים הם יו"ט של חול, ואין בהם הבדלה, ויכול הכח להישאר
לתמיד, וזהו שנאמר (אסתר ט יג) 'ינתן גם מחר וכו' לעשות כדת היום' היינו שישאר למחר, עכ"ל.
הוסיף הגר"י הוטנער זצ"ל, דמהאי טעמא גופא לא תקנו חז"ל 'הבדלה' במוצאי פורים, למען לא 'נבדיל' ונפסיק
את הפורים... אלא נמשיכו לאורך ימים.

באר הפרשה - פרשת כי תשא - פרה

נדמו, שאדם הזוכה ליקר והארה ולרוממות והתעוררות ואינו מלינה אצלו - שתשאר אצלו, כבר קיימא, הרי הוא נמשל כבהמות נדמו"ח... הוסיף הרה"ק השפת אמת' זי"ע משפטים תרס"ב ד"ה אשר תשים), שהעיקר הוא להשריש אצלו לזמן הערב והחשיכה (וזהו 'בל ילין', זמן ה'שינה' והלינה), שגם אז יהיה קבוע בלבו רושם החג"ט.

ומבאר בזה את דברי המדרש (תנחומא תצוה ח) 'ושם דרך אראנו בישע אלוקים (תהלים נ גג), רבי מנחם בר יוסי אומר אלו שמדליקים נרות לרבים במבואות האפלים, שנרמז בזה, למי שמדליק את 'הנר' וקובע בעצמו הארות החג גם לימים החשוכים והמבואות האפלים, זוכה לראות בישועת אלוקים².

וכך רמזו לה בדברי הגמ' (מגילה ב.) 'ואימא שיתסר ושיבסר, ולא יעבור', שתפקיד ימי שיתסר ושיבסר (ט"ז וי"ז אדר) הם לראות ש'לא יעבור' - שהשפעת הקודש של הפורים לא תעבור מקרבו כאילו לא היה כלום... ומאידך האיש הרוצה ש'לא יעבור' עצתו היא 'ואימא שיתסר ושיבסר' - ש'ישקיע' בימים אלו, כי הינם מסוגלים להמשיך את הארת הפורים לכל הרוצה...

ואגב אורחא, כתב הרה"ק ה'אהבת שלום' זי"ע (לר"ח אדר) וז"ל, וזהו שאמרו ז"ל (ביצה טו:) 'הרוצה שיצליח נכסיו', פירוש הי"ד ימים אחרונים של חדשי השנה שאזי הלבנה הוא מכוסה, וזהו נכסיו היינו בחי' נכסה שהלבנה הוא מכוסה, אזי 'יטע אדר', פירוש שישמור הימים האלו בחודש אדר, היינו הי"ד ימים אחרונים שבסוף חודש אדר, ועי"ז יקח ההמתקה והכנה לכל ימות השנה. עכ"ל.

יח. מסופר על אחד מזקני חסידי ליובאוויטש שכבר היה ישיש טובא ולא היה יכול להלך בכוחות עצמו על כן היה יושב ב'כסא גלגלים' (Wheelchair), פעם התוועד וישב עם מרעיו החסידים כמה וכמה שעות, ובסיומה של ה'התוועדות' ניסה לקום מכסא 'מלכותו'... חבריו שראו אותו הבינו שצריך הוא לדבר מה וחיש באו לעזרתו, אך הוא אמר להם, איני צריך מאומה, והמשיך בשלו לזוז ולנוע, חזרו ושאלוהו מה תבקש, הסביר להם איני צריך מאומה, אבל זאת ידעתי כי אחרי 'זיץ' אסור להישאר באותו מקום... ולענייננו ייאמר, אחרי פורים אסור להישאר באותו מקום...

יט. ראה נא בנוהג שבעולם, מעמידים בכל ארץ ועיר בניין גדול שמשם מעבירים את זרם החשמל (עלסקרי"ק) והנה אפשר שיעמוד אדם בסמוך ממש לאותו הבנין וחשכה לו, לעומתו יש המקבלים 'אורה' אף במרחק גדול מאד, וההפרש ביניהם, כי הללו התחברו לאותו זרם ב'חוטים' ועבותות (חוטי חשמל) ע"כ יש בביתם אורה ושמחה.. והנמשל, אם 'יתחבר' ל'פורים' עצמו (וימשוך חוטים) עד ביתו ומקומו תאיר לו הארת החג למרחק מרחקים...

כ. בנועם שיחו סיפר הגאון רבי יעקב גלינסקי זצ"ל, שבשב"ק אחת ישב בסעודת מרעים עם אחוזת מרעיו, לפתע נכבו האורות בבית והיה צורך גדול להדליקם [כנראה מחמת הקטנים דחשיבי כחולה שאין בו סכנה, עי' או"ח שכ"ח י"ז], מיד הלכו לחפש אחר ערל שיעשה עבורם את המלאכה בשבת, לאחר זמן רב הצליחו למצוא גוי שהסכים לעלות אל ביתו, ובהיותו שם סיפרו לו שנאבדה להם טבעת וברצונם לחפש אחריה, כשכוונתם לרמז לו [שלא בלשון ציווי] שזקוקים הם לאורה כדי לחפש אחר האבידה [ולא היה חשש של הנאה ממעשה שבת, כי הנרות היו דלוקים, ונר לאחד נר למאה, עי' שו"ע רעו ד], אך הגוי טיפש היה, וכשמוע את דברי החברים התחיל לעזור להם לחפש אחר האבידה, וכמה שניסו לרמז לו לא עלה בדעתו להדליק האור, ורק הואיל בטובו לעודדם לבל ידאגו ובודאי ימצאו את האבידה, ויהי כאשר ראו שהגוי אינו מבין מה שרוצים ממנו טיכסו עצה כדת מה לעשות, והציע אחד מבני החבורה לומר לו שנותנים לו במתנה את בקבוק הבירה הנמצא במקרה, וכיון שיצטרך לחפש אחר המקרה בודאי ידליק את האור, וכן עשו, ואכן עצתו הצליחה, ואכן הדליק הגוי את האור ומשראה את המקרה ניגש בהתרגשות והוציא את בקבוק הבירה ושתה את כולו בהנאה, ויהי כאשר סיים לשתות יצא החוצה וכיבה אחריו את האור, כי שוב לא היה זקוק לו עוד...

ומכאן למד ר"י שני דברים, א. שדרכם של הגוים אטומי לב שאינם חושבים על אחרים כלל, ולא ידליקו את האור כי אם לצורך עצמם בלבד, ב. שכאשר יסיימו בהנאת גרום יסגרו את האור כבתחילה ולא יתנו לאור להמשיך להאיר, אבל יהודי אינו כן, אלא לעולם מסייע ומדליק גם עבור אחרים, וכן בשעה שהאור דלוק מניח אותו לדלוק ואינו סוגרו לאלתר, והוא משכיל לנצל שעת הכושר וזמנים טובים כדי להאיר לעצמו בימות החול ובשאר ימי המעשה. ואכן, כשיתייגע לפתוח פתח כחודו של מחט תחילה, יפתחו לו מן השמים שערים רחבים כפתחו של אולם.

זכרו חנויות צריך לנטוע ולהשריש בנפש את החודש אדר, וזה יסייע בעדו להאיר את החשיכה בכל ימות השנה.

והדברים אמורים ביותר לעניין פורים וענין מחיית עמלק, שעיקרו אינו ליומו בלבד כי אם לכל תקופת השנה, לעקור את חלקו של עמלק זה הרע אשר בקרבו של האדם, ולהשריש בלבו אהבתו ויראתו, וכן אמר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע, שמשום הכי כתיב במצות מלחמת עמלק, שאמר משה ליהושע (י"ט) 'וצא הילחם בעמלק מחר אנכי ניצב על ראש הגבעה', ובמגילה (אסתר ה' ח) כתיב 'מחר אעשה כדבר המלך', עוד כתיב שם (ט' יג) 'ינתן גם מחר ליהודים אשר בשושן לעשות כדת היום', וכן כאשר לחם דוד המלך עם עמלק כתיב (שמואל א' ל' יז) 'ויכם דוד מהנשף ועד הערב למחרתם' [וכן קבעו לקרוא פרשת מחיית עמלק פעמיים, חדא בשבת זכור ואידך ביום הפורים, וגם עיקר יום הפורים נקבע ליומיים, י"ד וט"ו אדר]. עוד חזינו שנאמר כפילות בלישנא דקרא (י"ד) 'כי מחה אמתה את זכר עמלק', והיינו טעמא, דלא סגי במחיית עמלק לשעה, אלא שתהא המחיה לדורות גם ביום מחר שהוא לאחר זמן כ"ב,

הוכיח כן הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע (תשי"ב) ממה שמצינו לגבי ה'פעמונים' שב'מעיל' של הכה"ג, דכתיב (שמות כה לה) 'ונשמע קולו בבואו אל הקודש לפני ה' ובצאתו...', וכבר העיר הרמב"ן, מדוע צריך שישמע קולו גם ביציאתו, והלא אינו עושה או שום עבודה שיתחייב עליה משום מחוסר בגדים, אלא שבא לרמוז, דעיקר תפקידו של אדם הוא לשמור שהאורות החג יישארו אצלו אף בצאתו מן הקודש - בצאתו מהחג, כי מה לו לאדם שנכנס לשרת בקודש ואין נשאר בו כלום בצאתו, דבכהאי גוונא לא יצא ידי חובתו אפילו בכניסתו כ"א.

וזכר איתא ב'אמרי נועם' (לר"ה אדר) דמה שאמרו (מגילה יז) 'קם רבה ושחמיה לרבי זירא', כי את התיבה (ויקרא א' ה) 'ושחט' מתרגם אונקלוס 'ויכוס' [ואפשר לפרשה גם מלשון נכסים], וזאת העידו חז"ל על רבה שקנה את ימי הפורים בין נכסיו בלקיחה גמורה, שהשריש בנפשו את אורות החג כיתד בל תמוט לעולם. וכמאמרם (ביצה ט"ו) 'הרוצה שיתקיימו נכסיו, יטע בהן אדר', היינו שהרוצה לראות ברכה בעמלו בגשמיית

כא. וכמו שפירש הרה"ק רבי אלעזר מריישא זי"ע מה שאמר המן הרשע לאחשוורוש, שלא יזק אם יהרוג את ישראל (מגילה יג): 'דמפקי לכולא שתא בשעה"י פה"י' (ראשי תיבות - שבת היום פסח היום, שעושים כל ימיהם כחגים ואינם משלמים מס למלך מאחר שאינם עוסקים במסחר ואינם מרוויחים), ובודאי ליכא מועדים בכולא שתא, אלא, שבני ישראל עם קודש עסוקים וטרודים עם המועדים בכל ימות השנה, וזמן רב לפניהם יתכוננו לקראתם בהכנה דרבה, ולאחריהם יעסקו בקנייני החג, 'וממש כל השנה עבודתם וטרחתם רק לקיים מצוות' (הובא בספר דבש השדה אות יד), ועי"ז יונקים ונהנים מן השפע הגדול לאורך ימים.

משלו משל, למי שמילא את רכבו עם געז (דלק), אך 'חכם' זה נשאר על עמדו באותו מקום, ואף אחרי שהגיעו אחרים ורצו למלאות געז (דלק) לא זז הלה ממקומו, מששאלו אותו מאי האי, השיב בטפשותו, שברצונו להישאר כאן תמיד ועל ידי שיכניס עוד ועוד געז יסע הרכב מהר וטוב יותר, לגלגו עליו השומעים ואמרו לו כי אם ישאר במקום אחד לא יועיל לו כל הגעז שבעולם, כי הלא מטרת הגעז ברכב היא כדי שיוכל האדם לנסוע למחוז חפצו ולעשות צרכיו, נמצא שרק אחר שיעזוב את מקומו יעזור לו הגעז להגיע למרחקים. והנמשל מובן, שהזוכה לזמנים גבוהים, וכן השומע אמרות טהורות ופנינים יקרים ואינו משתמש בהם להלכה ולמעשה, אזי הוא דומה לאותו טיפש שמילא את רכבו עם דלק ונשאר במקום אחד ואינו עושה כלום, אך החכם עיניו בראשו, וממלא אסמיו בשפע רב, ארחות חיים ותוכחת מוסר, ועם אוצרות אלה נכנס לתוך ימי המעשה ומתגבר על כל הנסיונות לבלתי יוכל השטן זה היצר הרע להתגבר ולשלוט עליו.

כב. שנה אחת במשתה היין ניגש חסיד אחד בגילופין אל הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע, ובכה לפניו שברצונו לעשות תשובה, נענה הרה"ק ואמר לו 'בא הנה מחר...' ויש בדבריו משנה תוקף וכוונה עמוקה, דלא סגי במה שהאדם מתעורר לתשובה ביום הפורים עצמו, אלא ינתן גם מחר להתחזק בתורה ועבודה.

כע"ז היה אצל הרה"ק רבי מרדכי חיים סלאנים זי"ע, שיהודי בכה לפניו במשתה היין שילמדו דרך תשובה, הקשיב הרה"ק לדבריו ואמר לו 'שמע בקולי, פנה נא למנוחתך, התפכח מיינך, אז תבוא אלי ואלמדך דרך תשובה, ויהא רעוא שיזכר לך באותה שעה מה שדברת אלי היום...'.

באר הפרשה - פרשת כי תשא - פרה

וגם שיהא תמיד חוזר ומוחה אותו שוב ושוב, ובפרט שמלחמה זו קאי על מלחמת היצר, וצריך האדם לעמוד אלו מקבל האדם בפורים^{גי}.

וכך מספרים על יהודי עני ואביון ש'נדבק' לגביר העיירה אשר בשם ר' בערל נקרא, וכידוע שביום השב"ק יש להם לעשירים 'פנאי' וזמן הרבה לשמוע את אשר בפי העניים, הואיל ואינם עוסקים בעסקיהם באותו היום, העני ביכה את מצבו הקשה בפני העשיר וביקש ממנו 'נדבה הגונה', אמר לו ר' בערל (העשיר) נו נו, יש על מה לדבר, הכנס אלי מחר ונדבר, לאחר זמן הוסיף העני לבקשו, ר' בערל, אולי תוכלו גם לתת לי 'הלוואה' הגונה בתשלומים נוחים, אמר ר' בערל, נו נו, נדבר למחרת היום, לאמ"כ, הציע לו העני, אולי תצרף אותי כ'שותף' בעסקיכם... אמר לו ר' בערל, נו נו, אין הדבר מופרך כלל וכלל, נראה למחר כדת מה לעשות, העני יצא מביהמ"ד כשהוא רואה את עצמו כ'חצי' גביר... והמתין בכלות הנפש למחרת היום, ואכן, ויהי ערב ויהי בוקר יום ראשון ניצב העני הכן במשרד (אפיס) של העשיר, ובידידות פנה אליו, רבי בערל, נו, יזכר לך עתה אתמול אשר דברת, הבה לי ממתת ידך, תן לי הלוואה כפי שדברנו, ונא הזדרז להביא 'שטרי שותפות' לחלוק יחד עמי את עסקיכם, ענה לו העשיר, היום כבר לא 'שבת', היום יום ראשון, כלומר, כל ה'הסכמות' שהסכמתי היו רק ב'דמיון' ובדיבורים, עברה השבת, הגיע יום ראשון והכל כ'עורבא פרח'.

כיו"ב, ייאמר לנו לענין רוחניות, ביום השבת וק"ו ביום הפורים, יושב לו האדם, ומזמר ניגונים יפים - זמירות שבת ויו"ט, הוא מחשב בלבו ומוחו קבלות טובות, ומדמה דמיונות כך וכך אעשה, בענין פלוני אוסיף להיטיב מעשי וכו', ויהי בוקר של יום ראשון, תמה עליו כביכול הבורא, היכן ומה אירע עם כל הבטחותיך וניגוניך היפים והנפלאים, מדוע אין רואים כל שינוי בסדר יומך, והאדם עונה כביכול, היום כבר לא 'שבת', היום יום ראשון, לא הייתה הכונה 'למעשה' ובפועל, אבל לא זו הדרך ישכון בה אור, אלא 'ינתן גם מחר ליהודים', גם למחרת הפורים עלינו להחזיק את ההתעוררות, לאחר זמן לאורך ימים ושנים טובות.

כג. משל נפלא אמר הגה"צ רבי שמשון פינקוס זצ"ל, עיר אחת היתה יושבת בבקעה למרגלות הר רם גבוה ונישא, והנה כאשר באו לפתוח בה חנות גדולה לספק כל צרכי התושבים הלכו לתור אחר מקום גדול ורחב ידיים, ולא מצאו אלא בראש ההר... בדלית ברירה הקימו שם את החנות, ומני אותו היום ואילך נאלצו בני העיר לכתת רגליהם לעלות ולטפס במעלה ההר, עד שהתעורר איש אחד 'בעל חסד' עצום בגופו ובממונו, ובליבו החם רכש מכספו רכב גדול (הנקרא 'טנדר'), והכריז בקול גדול, כי שלוש פעמים ביום, בוקר צהריים וערב, הוא אוסף את אנשי העיר ונוסע אל החנות, כל המעוניין יצטרף אליו חנם אין כסף. שמחו כולם על ה'רווח והצלה', ואכן בכל יום ויום היה נוסע ג' פעמים, ורכבו מלא עד אפס מקום...

עם הזמן התקלקל ה'מזגן' (עירקאנדיש'ן) ובימי החום הוכרחו הנוסעים להזיע כהוגן, ולא עוד אלא שכיסוי (ריפוד) הכסאות שברכב נקרע מעת לעת, ועל הכל נחלש ה'מנוע' (מאטאר) מרוב 'גיעה ועמל שנים, ובקושי הצליח ליסע לאטו כשהוא 'כורע תחת משאו', והיו הנוסעים יוצאים 'לעזור' לרכב ולדחוף אותו עד שיחזור לחיים...

באסיפת ז' טובי העיר שנערכה באותה תקופה לדון בענייני העיר וטובתה עלה על ה'שולחן' ענין הרכב זכור לטוב... והתעוררו כולם ששורת הדין נותנת לקנות רכב חדש ומפואר לאותו צדיק כהכרת הטוב על כל פעלו המבורך במשך שנים למען אנשי העיר, אולם הלה מיאן נחרצות באמרו 'מרכבה' זו היא 'חפצא' של גמילות חסדים, ואין בידי להיפרד ממנו.... וככל שניסו להפציר בו העלו חרס בידם. עד שקם חכם אחד ואמר, הבה נחליף את המנוע הישן בחדש, גם נרפד את המושבים הקרועים, נשפץ את כל הרכב מבפנים, רק את ה'פח' המקיף את הרכב מבחוץ נשאיר כאשתקד, ולא יכיר בעליו שעשינו כאן איזה דבר וחצי דבר, כלילה ההוא נטלו ממנו את המפתח (עם 'תירוץ' כלשהו), נכנסו העסקנים לתוך הרכב הרכיבו ותיקנו כל הנדרש מבפנים, ואילו כלפי חוץ לא היה שום סימן לאותה 'התחדשות'...

בבוקר התיישב הנהג על מקומו, וכאשר ראה שהרכב מלא באנשים ביקש מכמה שירדו לדחוף מאחור, אך המה אמרו לו אין צורך בדבר, סובב את המפתח והדלק את המנוע.... צחק אליהם כי מכיר הוא נפש 'בהמתו' ולא תצלח לנסיעה... אך הם בשלהם, ואכן שמע בקולם וראה זה פלא הטנדר זינק במהירות כאילו יצא היום מ'בית היוצר'... אחר כמה רגעים ביקשו ממנו להדליק את המזגן, אמר להם כבר עידן ועידנים שהמזגן 'מת'... הפצירו בו מה אכפת לך לנסות... לחץ על הכפתור ואוויר קר וצונן קידם את פניהם... ממש מעשה ניסים... עד שהסבירו לו מה ש'עוללו' באישון ליל...

כט.) בדין הוא שתקדום פרשת החודש לפרשת פרה, שהרי ב'אחד' בניסן הוקם המשכן ו'שני' לו נשרפה הפרה, ומפני מה הקדימוה שהיא טהרתן של ישראל' (ומה שאמרו ש'היא' טהרתן של ישראל נראה דקאי על עצם הקריאה - ולא רק על קיום המצווה בפועל) כ"ה.

איתא ב'עבודת ישראל' זי"ע (פרשת פרה ד"ה והנה בשבת פרשת פרה) 'ופירוש הענין, דבזמן שאין בית המקדש קיים, דבר שפתינו לרצון לפני אדון כל, כאילו קיימנו והקרבתנו הקרבנות, וגם הפרה בהואת שלישי ושביעי, ועל ידי קריאתה על כל פנים נטהר טהרה רוחניות לכבוד הרגל הבא עלינו. ומרמז בן בפסוק (במדבר י"ג א-ב) 'וידבר ה' אל משה ואל אהרן... זאת התורה אשר צוה ה' לאמר', דהיינו שגיע זמן שיהיה די באמירה בלבד - כאשר אין בהמ"ק קיים, אז תבוא האמירה במקום ההואה בפועל.

כה אמר הרה"ק ה'בית אהרן' (דף קמ"ד) 'צריך להאמין, שכשם שנטהרין באפר פרה ממש להקרבת הפסח,

והזמן מסוגל ביותר להתחדש לעבודתו ית"ש ולקבלת התורה, וכמו שביאר הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (פורים תרמ"א ד"ה מה, תרמ"ב ד"ה עיקר) דברי הגמ' (שבת פח.) 'הדור קבלוה בימי אחשורוש', כי עמלק וזרעו הם המעכבים גילוי כבוד שמו הגדול בעולם, וכמו שאמרו 'אין הכסא שלם ואין השם שלם עד שימחה זרעו של עמלק', ולאחר מפלת הרשע נתגלה יותר מלכות ה' בעולם, ובאיבוד כח הרע מתחזק כח הטוב, וכלשונו 'ובכל עת שיש מחיית עמלק מתעורר אח"כ אהבת התורה בישראל', וכן כתב 'לכן אחר מחיית עמלק יש קבלת התורה, וזה מתעורר בכל שנה', כי בפורים יש בחי' מחיית עמלק, והרי זה שעת הכושר ל'הדור קבלוה' באהבה וברצון כ"ה.

פרשת פרה - טהרת הפרה בזמן הזה על ידי קריאת הפרשה בשבת זו קוראים בתורה בפרשת חקת סדר טהרת פרה אדומה, והקריאה מעוררת את הטהרה, כדאיתא (ירושלמי מגילה פ"ג ה"ה, הובא ברש"י במסכת מגילה

על דרך זה ממש, הקב"ה מחדש בטובו בכל יום מעשה בראשית, וממלא אותנו בכוחות חדשים, ורק כלפי חוץ נראה כקנקן ישן... אך במקום לנסות להדליק את הלב הרי אנו אומרים והלא אמש היה הלב יבש... כבר זמן רב שאין אנו 'יכולים' להתגבר... אין לנו אלא 'לנסות' ואז נראה עד כמה כל הכוחות הם דשנים ורעננים... והדברים אמורים ביותר בעבור עלינו ימים הפורים הקדושים, כמבואר ב'קדושת לוי' שכל טבעי העולם משתנים בעת קריאת המגילה, ועדיין למחרת פורים הננו מיואשים מעצמנו, וממתנינים ש'ידחפו' אותנו לעלות כאותו בעל רכב ישן וזקן, אין לנו להמשיך בהרגלנו הישנים, רק 'לזוז' ולהתחדש, לנסות ונראה כי הכל מתעלה ונוסע כלפי מעלה מעלה, שהרי הקב"ה מילא אותנו מאוצרותיו הקדושים, ואם 'הגוף' נשאר כמות שהיה אבל 'מבפנים' הכל חדש... כד. גם איתא ב'חסד לאברהם' (עין הקורא מעין השני נהר נז והובא ב'ערבי נחל' פרשת שמיני) שבשלושים הימים שבין פורים לפסח מוציא הקב"ה את ישראל מדי יום ביומו חלק אחד משלושים מתוך מ"ט שערי טומאה, ומעלה אותם מדרגה לדרגה, כמו שהוציאנו מטומאת מצרים בימים ההם עי"ש.

וכבר אמר הרה"ק רבי מאיר מפרימישלאן זי"ע, דהנה איתא בזה"ק (ח"ב קפג:) דמצה מיכלא דאסוותא [מאכל רפואה] היא, וכשם שהחולה במחלת הגוף צריך לצום במשך כמה שעות בטרם ינתחו אותו הרופאים כדי לרפאותו, כמו כן לקראת חג הפסח בו אנו עומדים לקבל תרופה ורפואה 'לחולי הנפש' והוא באכילת המצה, עלינו לצום ולהתענות - להיטהר ולהתרחק מתאוות רעות כדי שתוכל הרפואה להשפיע עלינו רפואה שלימה.

על פי הדברים האלה אפשר לבאר את דברי הרה"ק ה'בני יששכר' זי"ע (חודש אדר ד י) המיישב קושיית הפוסקים (טור או"ח תלב) מדוע אין מברכין ברכת 'שהחיינו' על בדיקת חמץ - דאכן, מברכין שהחיינו בהתחלת זמן ביעור, והיינו ביום הפורים, והבן. ופירוש הדברים, כי אי אפשר לגשת אל הקודש כי אם שיטהר עצמו תחילה, ובהכנה כראוי, ולכן צריך להקדים בעבודת ה' כבר בפורים, וכך אמרו (פסחים ו. ועי' בבב"ל ריש סימן תכט) 'שואלין ודורשין בהלכות הפסח קודם הפסח שלשים יום' ופורים הוא שלושים יום לפני פסח [וכך נהגו הרבה צדיקים, ללמוד הלכות פסח ביום הפורים].

כה. דבר עמוק למדנו מדבריהם שאמרו כי מצד הדין היה צריך להקדים 'פרשת החודש', ואעפ"כ הקדימו חז"ל את קריאת 'פרשת פרה' תחילה, ומכאן למדנו שאך 'סדר' אחד יש אצל בני ישראל, תחילה וראש יטהר עצמו, ורק לאחמ"כ יגש לשאר העניינים.

באר הפרשה - פרשת כי תשא - פרה

שקראו בתורה, ולפי זה היה לנו להפטיר בפרשת פרה בענין טהרה מטומאת מת שבה מדברת הפרשה, ובאמת המתבונן יראה כי טהרה מטומאת מת לא כתיב שם רק טהרה מעוונות, ככתוב שם (יחזקאל לו כה-כו) 'וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טומאותיכם, ומכל גלוליכם אטהר אתכם, ונתתי לכם לב חדש ורוח חדש אתן בקרבכם, והסירותי את לב האבן מבשרכם, ונתתי לכם לב בשר', אלא מכאן מוכח שעיקר טהרת פרה אדומה היא הנקיות והזיכוכ מן העוונות, וכל זריקת מי החטאת על טמא מת כוונתה על 'חטא עין הדעת' שהביא וגרם את הטומאה לאדם הראשון, שהרי על ידי חטא זה נגזרה מיתה לעולם, נמצא שבשבת זו אפשר לתקן את שורש כל החטאים.

ובלשונו של הרה"ק רבי צדוק (פרי צדיק פרה א) קריאת פרשת פרה מועיל לטהר הלב כסיל משמאלו מטומאת היצר הרע^י.

זאת חוקת התורה - אין טהרה כתורה

איתא ב'רוקח' (פר' חוקת) על הפסוק 'זאת חוקת התורה', הוקשה חוקת התורה לפרה אדומה, מה פרה אדומה מטהרת אף התורה מטהרת לומדיה לשמה^י.

כו. ידוע מה שהביא הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (ליקוטי הרי"ם ריש פרשת תצא) בשם הרה"ק רבי שמחה בונים מפשיסחא זי"ע שהתורה נדרשת בדרך פרד"ס (פשוט רמז דירוש ס'ד), והנה, בזמנים הקודמים כשהיה שייך ענין המלחמות עם אומות העולם - בפועל, אזי היה הפשט בכתוב (דברים כא י) כי תצא למלחמה על אויביך ושבית שביו... - מלחמת הרשות, ורק הרמז היה על מלחמת היצר. אך בימינו אנו שאין לנו מלחמות כפשוטן אזי הפשט הפשוט 'כי תצא למלחמה' על מלחמת היצר הצורך המבקש להאבידנו, ועלינו להילחם עמו בחירוף נפש, להביסו ולהפילו.

הוסיף על דבריו הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע (שנת תרס"ח) שכינו"ב הוא לענין 'פרשת פרה', בזמן שהיה לנו אפר פרה היה הפירוש הפשוט על טהרה מטומאת מת, והרמז היה על טהרת היצר, אבל כהיום הזה שאין לנו אפר פרה הרי הפירוש הפשוט הוא על טהרת היצר.

כז. איתא ב'דרשות חתם סופר' (דרשות לג: ד"ה שלהי יומא) שטהרת הפרה קאי על טומאת וחלאת העוונות, ומשום כן אמרה תורה להיטהר ב'אפר פרה', לרמז לאדם שישוב בתשובה אל ה', על ידי שיהיה בעיני עצמו כעפר ואפר, כי על ידי תשובה מתוך הכנעה ושפלות הרוח זוכים לטהרה. ואף גם זאת שישפוך דמעות מתוך שברון לב, ודמעות אלו ייחשבו לו כהזאת מי חטאת, המורם מכל אמור, שטהרת הפרה נוהגת לעולם - אף אחר חורבן ביהמ"ק.

כח. כתב הרה"ק ה'מאור ושמש' זי"ע וז"ל. איתא במדרש רבה (במדב"ר יט ו) אמר רבי יוסי ברבי חנינא רמז שכל הפרות בטילות ושולך קיימת. וזה היה בזמן המקדש, אבל עתה בעוונותינו הרבים שחרב בית המקדש אין לנו טהרה, אלא כשאנו לומדים ועוסקים בתורת פרה ובמצוותיה על ידי זה אנו נטהרין. וזה פירוש הפסוק זאת חוקת, דהיינו מצות פרה שהיא חוקה והיא כדי לטהר. התורה אשר ציוה ה' לאמר - רצ"ל שתאמרו ותעסקו בתורת ה', הוא גם כן מטהר. וזה שקאמר המדרש הנ"ל ויקחו אליך רמז שכל הפרות בטילות ושולך קיימת, רצ"ל שאפילו בזמן הזה שאין לנו פרה - שלך קיימת, פירוש שלך היינו התורה שנקראת על שמך כמו שאמר הכתוב (מלאכי ג כב) 'תורת משה עבדי', וע"י תורתך שיתעסקו יוטהרו, עכ"ל.

כמו כן נטהרין בזמן הזה בקריאת פרשת פרה כל אחד ואחד... לפי בחינתו בקדושה.

איתא ב'שפת אמת' (פרה סוף תרמ"א) 'זמן זה מסייע לטהרה על ידי שבזמן המקדש היו כל בני ישראל עסוקין בטהרה בימים אלו לטהר עצמן לקרבן פסח, לכן הזמן מבקש תפקידו, ומסייע לטהרת הלב גם עתה.

וכך מפרש ה'ערוך השלחן' (סימן תרפה ס"ז) שבפרשת פרה אדומה כתיב ב' פעמים 'לחוקת עולם', (בפסוק י ובפסוק כא), והיינו, ד'לחוקת עולם' אחד קאי על דורות הראשונים מיד אחר חורבן הבית - שגם אחר החורבן יהא בידם להיטהר על ידי אפר הפרה כדאיתא 'חבריא מדכן בגלילא' (גדה ו:י) שעשו פרה אדומה בכל הלכותיה וקדוקיה ונטהרו על ידה בפועל ממש, ועוד נאמר בשנית 'לחוקת עולם' לומר שגם בדורנו אנו יש בידינו להטהר ב'אפר פרה' על ידי קריאת פרשה פרה, ומכאן שקריאתה בזמן הזה דאורייתא היא, ובעת קריאתה היא המטהרה^י.

ואכן, עיקר קריאת פרשת פרה קאי על טהרת הלב מן העוונות, וראיה לדבר הביא הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע ב'פרי צדיק' (פרשת פרה אות ו) כי אחר כל קריאה 'מפטירין בנביא' באותו ענין

יום השב"ק שהוא מטהר את בני ישראל (עיי' של"ה פר' חוקת דרך חיים תוכחת מוסר כע"ז).

וזכרברי האוה"ח הק' בספרו 'ראשון לציון' (משלי ב א) עפ"י הידוע ששלושה מיני טהרה הם - טבילה הגעלה וליבון באש, ו'ליבון' גדול מכולם, כמו כן הפוגם בנפשו ח"ו צריך לזככה ולנקותה, ויש כמה דרכים לכך, כגון על ידי יסורים ועוד אופנים שונים, אך אין טהרה בניגעת התורה שהיא דומה כליבון באש, דכתיב (ירמיה גג כט) 'הלוא בה דברי באש' השורפת ומכלה את כל הרע שבו, ומזככת את הנשמה בכל מיני טהרה כ"ט.

יהי ה' בעזרנו, שנזכה להרבות בשמחה באלו הימים ע"י אמונה פשוטה מתוך רב שפע ונחת, ונזכה במהרה להטהר בטהרת הפרה, בעגלא ובזמן קריב ונאמר אמן.

ובשל"ה כתב (פר' חוקת תושב"כ ד"ח תוכחת מוסר ד"ה נוגע במת) וז"ל אף בזמן שאין אפר פרה, יוכל אדם לטהר את עצמו כשדבק בהתמדת התורה, ולומד ומלמד על מנת לשמור ולעשות ולקיים.

מדיני טהרת הפרה (במדבר יט יב) 'הוא יתחטא בו ביום השלישי וביום השביעי יטהר', ובדרך רמז פירש ב'באר מים חיים' (פרשת חקת) ד'שלישי' מרמז על עסק התורה, וכמו שאמרו (שבת פח.). 'ברוך רחמנא דיהב אוריאן תליתאי (תורה נביאים וכתובים) לעם תליתאי (כהנים ליום וישראלים) על ידי תליתאי (משה רבינו שהיה שלישי לאביו ואמו) ביום תליתאי (לפרישה) בירחא תליתאי' (זה הודש סיון), ובא הכתוב לומר 'הוא יתחטא ביום השלישי' שאפשר לאדם להיטהר ע"י דברי התורה הקדושה - שהמאור שבה יחזירנו למוטב, וביום השביעי קאי על

כט. ובפרט בלימוד גמרא שהיא מסלקת ומכרתת כל הקליפות רעים של הסטרא אחרא, וכמו שאמר הרה"ק רבי שלמה מקארלין זי"ע, דגמרא היא מלשון 'גומרי' דהיינו גחלים (ראה רש"י שבת קלד. ד"ה ליתו), מפני שהיא מבערת ושורפת כל הטומאה ולאידך גיסא מבעירה את לב האדם לעבודת השי"ת.

ובספר ישמח ישראל (פר' תצא ה) כתב שדיבוריו האחרונים של הרה"ק רבי יצחק מווארקא זי"ע טרם הסתלקותו מהעולם הזה - הטהרה הגדולה ביותר היא לימוד התורה.

פעם ישב הרה"ק רבי שמואל מקאמינקא זי"ע ודרש בפני תלמידיו במעלת לימוד 'בלאט גמרא' (דף גמרא), ובתוך דבריו אמר בלשון נופל על לשון, שהלומד בלאט גמרא זוכה לצאת מכל ה'בלאטע' (רפש וטיט), כי כל הטומאה נבדלת ומסתלקת ממנו, ויהי כשמוע כן אחד מן התלמידים מיהר ורץ תיכף אל החדר הסמוך וחיפש גמרא לעסוק בה בתורה, אך לצערו לא מצא גמרא כי אם ספר משניות, מיד נטלו ולמד בו פרק אחד, ויהי כאשר חזר לפני הרה"ק מקאמינקא הרגיש במעשיו, ואמר לו 'לימוד משניות דבר גדול הוא, אך אינה דומה ושוה למעלת לימוד דף גמרא...'

וכך פירש בספר 'שארית מנחם' להרה"ק רבי מנחם מנדל מושווא זי"ע (פר' חוקת ד"ה או יאמר דהנה), בלשון הכתוב (איוב יד ד) 'מי יתן טהור מטמא לא אחד', שהנה טמ"א במלואו (ט"ת מ"ם אל"ף) עולה למנין תר"י, לעומת זאת תורה עולה למנין תר"י"א, והרמז בדבר שאפילו מי שהוא בבחי' טמא במלואו ל"ע - יעלה מטומאה לטהרה על ידי עסק התורה שמניינה עולה על מנין טמא באחד. ובזה ביאר, כי האדם זועק 'מי יתן טהור' - היאך אטהר עצמי, והרי אני 'טמא' במילואי מכף רגל ועד ראש, לזה אמרינן בלשון שאלה 'לא אחד', וכי לא אמרנו לך שיש 'אחד' יותר מטמא והוא התורה שע"י יטהר האדם לגמרי...

Bring Reb Meilech's Messages of Hope, Emunah and Joy to Your Seder!

NEW!

by YISROEL BESSER

Reb Meilech Biderman has touched all of Klal Yisrael with his messages of *chizuk*, bringing us uplift and hope, filling us with confidence that we can make good things better. His weekly shiurim are followed by tens of thousands.

Now, **Reb Meilech on the Haggadah** brings his message of emunah and hope to our Seder table.

ARTSCROLL

באר
החיים